

Estratègies, formes organitzatives i factors clau d'èxit internacional de les empreses catalanes: una comparativa a nivell internacional

Alex Rialp
Josep Rialp
Josep Lluís Llacuna
Myriam Hikimura
Diana Filipescu
M. Christina Gheorghiu

Universitat Autònoma de Barcelona

Antecedents del projecte

La internacionalització empresarial és un tema que, des de fa força temps, desperta un gran interès tant a les administracions públiques, com a la investigació acadèmica i a les pròpies empreses per la importància que té per a fomentar el creixement econòmic i pel potencial de les mateixes que configuren el nostre teixit empresarial.

En els últims anys, les diferents administracions públiques han portat a terme accions per a fomentar la internacionalització empresarial (per exemple, el Pla d'Internacionalització de l'Empresa Catalana 2005-2008 promogut pel COPCA-Generalitat de Catalunya) i s'han desenvolupat programes específics de recolzament, tant a Catalunya com a Espanya i els estats membres de la Unió Europea. En l'àmbit acadèmic, la internacionalització empresarial s'ha consolidat també com a programa d'investigació científica i el número d'investigacions científiques que es realitzen en aquest camp d'estudi està augmentant considerablement, també a nivell nacional (Canals, 2004; Rialp i Rialp, 2005).

En particular, les empreses catalanes en general i, més en particular aquelles que ja han estat guardonades pel COPCA, amb els premis al foment de l'exportació i la internacionalització, des de l'any 1983 fins a l'actualitat, constitueixen, en el nostre parer, una població empresarial excepcional i representativa a fi i efecte d'esbrinar quins poden ser, des d'un punt de vista d'orientació estratègica, estructural i organitzati-

va, els factors claus d'èxit a nivell internacional que objectivament manifesten aquestes empreses. Per tant, una investigació, rigorosament definida, que indagui adequadament aquestes empreses "guanyadores" en les seves respectives curses d'internacionalització pot donar lloc a uns resultats que il·lustrin certes lliçons i casos d'èxit que es poden extreure, la qual cosa entenem del màxim interès, tant des del punt de vista dels organismes públics que donen suport a la internacionalització (com és el cas del COPCA a Catalunya), com també des del punt de vista d'altres empreses que encara hagin d'encetar la seva aventura a l'exterior o vulguin dinamitzar-la encara més i amb més èxit.

Val a dir que el projecte de recerca en curs, del qual presentem un primer avenç a continuació, s'emmarca dins d'una àmplia i fortament consolidada trajectòria de recerca sobre la internacionalització empresarial desenvolupada per part dels investigadors sèniors d'aquest projecte i que ja ha donat peu a un nombre significatiu de recents publicacions científiques a nivell nacional i internacional (Rialp, Axinn & Thach, 2003; Rialp, Rialp & Knight, 2005; Rialp, Rialp, Urbano & Vaillant, 2005; Rialp y Rialp, 2005). A més a més, aquest nou projecte compta amb la particularitat, de poder integrar-se en una altra investigació més àmplia i comparativa a nivell internacional, on actualment s'investiguen, amb els mateixos objectius i similars metodologies d'anàlisi, altres "campions de la internacionalització" en d'altres països, però amb una dimensió i estructura empresarial molt comparable al cas català (concretament, Finlàndia, Dinamarca i la regió de Pavia a Itàlia).

Descripció del projecte d'investigació en curs

Objectius i estructura del projecte

Aquest projecte té com a principal objectiu, mitjançant l'aplicació de tècniques quantitatives i qualitatives, el d'investigar els principals factors claus d'èxit internacional d'un conjunt seleccionat d'empreses catalanes que han estat majoritàriament guardonades en els diferents premis al foment de l'exportació i la internacionalització atorgats per la Generalitat de Catalunya des de principis dels anys vuitanta fins a l'actualitat. Alhora, aquestes experiències d'èxit a escala internacional per part d'aquest conjunt d'empreses catalanes es compararà amb empreses originàries de diferents països europeus d'una dimensió i estructura similar a Catalunya (Finlàndia, Dinamarca i una part d'Itàlia) i que també han estat guardonades per la seva activitat a l'exterior. Es tracta, doncs, d'identificar i comparar sistemàticament les estratègies d'internacionalització, formes d'organitzar-se a l'exterior i els resultats aconseguits als mercats exteriors d'aquestes empreses, tant catalanes com estrangeres, que han estat similarmet avaluades i reconegudes públicament. En particular, creiem que té un gran interès, tant des del punt de vista purament acadèmic com empresarial i de política industrial, poder reconèixer l'existència d'un patró d'internacionalització o de comportament internacional reeixit i clarament diferenciable seguit per aquest tipus d'empreses en relació a la resta del teixit empresarial d'una determinada àrea geogràfica prèviament definida.

El projecte, en la seva part d'anàlisi s'estructura en tres grans blocs:

1) El primer identifica i analitza els següents aspectes claus vinculats a les estratègies i processos de negoci internacional de les empreses catalanes seleccionades, entre d'altres:

- Perfil de característiques bàsiques de les empreses catalanes, (orientació estratègica al mercat, grandària, sector d'activitat, etc).
- Patrons dinàmics de decisió i d'actuació en termes de selecció de productes-operacions/tecnologies-mercats (domèstic i exterior)
- Disseny i execució d'estratègies competitives més rellevants a nivell internacional.
- Sistemes més eficaços d'organitzar-se internament i d'organitzar el negoci a l'exterior (formes i estructures organitzatives òptimes d'entrada i de penetració

en els mercats internacionals, processament de la informació rellevant, etc.).

- Establiment d'aliances i d'altres fórmules de distribució que potencien i intensifiquen la internacionalització i/o globalització empresarial.
- Resultats aconseguits en els mercats internacionals i expectatives futures.

2) En el segon bloc, s'estudia, amb més profunditat, una sèrie de casos exemplars d'empreses catalanes internacionalitzades que poden tenir diverses lectures, tan a nivell institucional com de gestió empresarial.

A tall d'exemple, aquestes serien, entre d'altres:

A nivell institucional:

- Importància, requeriments i necessitats de suport a les empreses catalanes durant la seva internacionalització
 - Implicacions de política industrial a nivell local-regional
- Nivell empresarial:
- Conèixer millor com planificar, implantar i dirigir o desenvolupar un procés estratègic d'internacionalització potencialment d'èxit.

- Definició de bones pràctiques de gestió internacional per a empreses internacionalitzades i/o no internacionalitzades encara, però amb el interès de fer-ho a curt-mig termini.

3) El tercer i últim bloc tracta de comparar sistemàticament els punts anteriors per les empreses catalanes analitzades amb algunes de les seves homònimes europees a nivell de tres territoris força comparables amb Catalunya, com són Finlàndia, Dinamarca i una part d'Itàlia (la regió de Pavia). Val a dir, però, que el possible desenvolupament d'aquesta tercera dimensió comparativa a escala internacional del nostre projecte dependrà, en tot cas, de la disponibilitat i compartició de les dades necessàries (encara en procés de recol·lecció) i, sobre tot, de l'estadi d'evolució en que es trobi cadascuna de les investigacions paral·lelament realitzades a la nostra en aquests altres territoris per part de diversos investigadors estrangers que no formen part del nostre mateix equip de recerca.

Beneficiaris del projecte

En quant a beneficiaris potencials d'aquest projecte, tant en la seva vessant centrada eminentment en l'empresariat català com en la de la seva comparativa internacional, citaríem, en primer lloc, al propi col·lectiu empresarial català, màxims protagonistes del procés de internacionalització; i, en segon lloc, a entitats públiques com el COPCA i/o privades enfo-

cares al recolzament de l'activitat empresarial a l'exterior. En particular, el projecte permetrà generar resultats i propostes d'actuació força interessants per a la dinamització i millora de la gestió de les empreses catalanes des del punt de vista de la seva competitivitat internacional. Lògicament, això inclou generar coneixements basats en la vessant pràctica sobre com planificar i dirigir un procés d'internacionalització.

Referències bibliogràfiques

- Canals, J. (2004): "La internacionalización de la empresa española". *Papeles de Economía Española*, nº 100: 249-263.
- Rialp, A., Axinn, C.N. & Thach, S.V. (2003): "Exploring channel internalization among Spanish exporters", *International Marketing Review*, 19 (2). 133-155.
- Rialp, A. y Rialp, J. (2005): "Las formas actuales de penetración y desarrollo de los mercados internacionales: caracterización, marcos conceptuales y evidencia empírica en el caso español". En *Claves de la Economía Mundial*, 2005, Madrid: ICEI-ICEX.
- Rialp, A., Rialp, J. & Knight, G.A. (2005): "The phenomenon of early internationalizing firms: what do we know after a decade (1993-2003) of scientific inquiry?", *International Business Review*, 14(2): 147-166.
- Rialp, A., Rialp, J., Urbano, D. & Vaillant, Y. (2005): "The born-global phenomenon: a comparative case study research", *Journal of International Entrepreneurship*, 3(2):133-171.